Uitwerking Tentamen Kansrekening en Statistiek (153008) voor INF en TEL, donderdag 5 april 2007, 13.30-16.30 uur

Opgave 1

a. Niet waar: geldt alleen als de gebeurtenissen "man" en "van allochtone afkomst" onderling onafhankelijk zijn.

b. Niet waar: Als $P(A) > 0$ en $P(B) > 0$, dan zijn A en B afhankelijk want $0 = P(AB) \neq P(A)P(B)$.

c. Niet waar: de inkomens X en Y van een man en zijn vrouw zijn waarschijnlijk afhankelijk, dus geldt **niet** dat $var(X+Y) = var(X) + var(Y)$ (en ook de normaliteit van X+Y staat niet vast).

d. Niet waar: die bewering geldt voor een voorspellingsinterval.

e. Waar: bijvoorbeeld de intervalbreedte $2cs/\sqrt{n}$ (normaal model onbekende σ) wordt groter omdat c groter wordt bij toenemende betrouwbaarheid.

f. Waar: (zie e) de breedte wordt gehalveerd: $2cs/\sqrt{4n} = cs/\sqrt{n}$

g. Waar: grotere steekproefomvang leidt tot een groter onderscheidend vermogen (en een kleinere kans op een fout van de tweede soort), omdat de standaardafwijking van de steekproeffractie kleiner wordt bij toenemende n.

Opgave 2

a. De kansverdeling van X: $P(X=0) = 0.4$ en $P(X=1) = P(X=2) = 0.3$
$E(X) = \sum xP(X=x) = 0 + 1\times 0.3 + 2\times 0.3 = 0.9$
$E(X^2) = \sum x^2P(X=x) = 0 + 1\times 0.3 + 4\times 0.3 = 1.5$
$Var(X) = E(X^2) - E(X)^2 = 1.5 - 0.81 = 0.69$

b. Y heeft dezelfde verdeling als X, dus $E(X) = 0.9$ en $var(X) = 0.69$
$E(XY) = \sum\sum xyP(X=x \text{ en } Y=y) = 1\times 1\times 0.2 + 1\times 2\times 0.05 + 2\times 1\times 0.05+ 2\times 2\times 0.05 = 0.6$
$\rho(X, Y) = cov(X,Y)/ (\sigma_X\sigma_Y) = (0.6 - 0.9\times 0.9) / 0.69 \approx -0.304$
X en Y zijn dus licht negatief gecorreleerd.

c. $P(X+Y = 0) = 0.15$, $P(X+Y = 1) = 0.05+0.05 = 0.10$, $P(X+Y = 2)= 0.60$, $P(X+Y = 3) = 0.10$ en $P(X+Y = 4) = 0.05$.

d. $P(X=0|Y=2) = 0.20/0.30 = 2/3$ en $P(X=1|Y=2) = P(X=2|Y=2) = 0.05/0.30 = 1/6$
Dus $E(X|Y=2) = 0\times 2/3 + 1\times 1/6 + 2\times 1/6 = ½$

Opgave 3

a. Bereken a. $P(X \geq 3) = 1- P(X \leq 2) = 0.323$ (zie tabel)

b. Y = "het aantal telefoontjes in 4 minuten" is Poisson verdeeld met $\mu = 4\times 2 = 8$
$P(Y \geq 7) = 1- P(X \leq 6) = 0.313$ (zie tabel met $\mu = 8$).

c. $S = \sum X_i$ is bij benadering $N(\mu, \sigma^2)$ met $\mu = 60\times 2 =120$ en $\sigma^2 = 60 \times 2 = 120$
$P(S \geq 105) = P(S \geq 105) = P(Z \geq (105 - 120)/\sqrt{120}) \approx P(Z \geq -1.37) = P(Z \leq 1.37) = 91.47\%$
(eventueel met continuïteitscorrectie, dus $P(S \geq 104.5) = \ldots= 92.14\%$)

Opgave 4

a. $E(X) = 1/\lambda_1 = 2$
$P(X > 2\mu_X \mid X > \mu_X) = P(X > \mu_X)$ (wegens geheugenloosheid)
$= P(X > 2) = \int_2^\infty \frac{1}{2}e^{-x/2}dx = -e^{-x/2}\Big|_2^\infty = e^{-1} \approx 36.8\%$

b. $f_V(v) = \int_0^v \frac{1}{2}e^{-x/2}e^{-(v-x)}dx = e^{-v}e^{x/2}\Big|_0^v = e^{-v/2} - e^{-v}$, voor $v \geq 0$ (en $f_V(v) = 0$ als $v < 0$)

c. $E(V) = E(X_1) + E(X_2) = 2 +1 = 3$
$var(V) = var(X_1) + var(X_2) = 4 +1 = 5$ wegens o.o.-heid van X_1 en X_2 (en $var(X) = 1/\lambda^2$)

d. $Z = \max (X_1, X_2)$
$F(z) = P(\max (X_1, X_2) \leq z) = P(X_1 \leq z \text{ en } X_2 \leq z) = P(X_1 \leq z)\times P(X_2 \leq z) = (1- e^{-z/2})^2$ voor $z \geq 0$

Opgave 5

a. $E(X) = np$ en $var(X) = np(1-p)$

b. Voor $n = 400$ en $p = 0.01$ kan de Poisson verdeling met $\mu = 400\times 0.01 =4$ als benadering gebruikt worden. (voor een normale benadering is np te klein)
Voor $n = 400$ en $p = 0.10$ kan de N(40, 36)-verdeling als benaderende verdeling gebruikt worden.

c. Deze kans is p^2 en wordt geschat met $\hat{p}^2 = \frac{X^2}{n^2}$ ($\hat{p}$ is de meest aannemelijke schatter van p)
Omdat $Var(X) = \mathbf{E(X^2)} - E(X)^2$ geldt:

$E(\hat{p}^2) = \mathbf{E(X^2)}/n^2 = [var(X) + E(X)^2]/n^2 = [np(1-p) + n^2 p^2]/n^2 = p^2 + p(1-p)/n$

Dus $E(\hat{p}^2) > p^2$, dus $\hat{p}^2$ is geen zuivere schatter van p^2.

d. Binomiaal model voor X, dus

$$90\% - BI(p) = \left(\hat{p} - c\sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}},\ \hat{p} + c\sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}}\right),$$

waarin n =2500, $\hat{p} = \frac{x}{n} = \frac{1296}{2500} = 51.84\%$ en c =1.645 uit de $N(0,1)$-tabel zodat $P(Z<c)= 0.95$.

Dus $90\% - BI(p) = (0.502, 0.535)$

e.

1. Model: X= het aantal personen die voor zijn in de steekproef van n =2500: X is B(2500, p) met onbekende p
2. Toets H_0: $p \le ½$ tegen H_0: met $\alpha \le 0.05$
3. Toetsingsgrootheid X is B(2500, ½) als p = ½ dus bij benadering N(1250, 625)
4. Waargenomen: X = 1296
5. Rechtseenzijdige toets: Als $X \ge c$, dan H_0 verwerpen
   $P(X \ge c \mid H_0) \le 0.05$, dus $P([X -1250]/25 \ge [c- ½ -1250]/25 \mid H_0) \le 0.05$
   Uit de N(0,1)-tabel volgt dan dat $[c- ½ -1250]/25 \ge 1.645$, ofwel $c \ge 1291.6$, <u>dus c = 1292</u>
6. X= 1296 > 1292 = c , dus H_0 verwerpen
7. Met een onbetrouwbaarheid van 5% is aangetoond dat meer dan helft van de Nederlanders vóór het weren van de SP uit het bestuur is.